



## SET POEMES RECENTS DE FELIU FORMOSA

ANTONI CLAPÉS

Després de reunir l'obra poètica en un sol volum —el magnífic llibre de poemes *Darrere el vidre*—,<sup>1</sup> Feliu Formosa corria el risc d'aturar la deu poètica havent revisat aquests trenta anys d'escriptura poètica tot donant per bones unes dues-centes quaranta peces, i emmirallar-se en un resultat dens, coherent, rigorós. Hauria assolit així aquell punt en què l'escriptura de nous textos poètics sol ser copsada pel lector —i pel mateix poeta— com un apèndix de difícil encaix amb l'obra precedent. O, altrament, tendir a valorar els nous poemes estrictament amb relació als anteriors, cercant ni que sigui de forma inconscient el “*déjà lu*”, i no adonar-se que l'obra pot anar prenent camins nous, autònoms, a la percaça de nous *dirs*.

*Darrere el vidre* va rebre algunes bones crítiques —poques, a parer meu— i cal esperar que sigui reconegut amb alguna de les distincions que s'han d'atorgar encara. La mateixa edició, però, ja premia el lector —i, és clar, el poeta— amb un pròleg d'Enric Sòria, de gran lucidesa i magnífic estil. Hi retrata Formosa com “*una de les veus més personals i inconfusibles, més originals, i també més riques i complexes de la poesia catalana d'aquests anys*”. En “aquests anys” jo hi llegeixo els darrers del segle vint; però tinc la convicció que Formosa és una peça clau de la

nostra poesia que traspassa el temps que li ha tocat de viure, per esdevenir un dels set o vuit poetes imprescindibles de la poesia moderna catalana, juntament amb Riba, Foix, Palau i Fabre, Ràfols Casamada, Espriu, Serrallonga i Vinyoli. Noms que ocuparien llocs destacats, d'honor, en la literatura de qualsevol llengua.

Un altre factor que podria haver-ne aturat l'escriptura de poesia hauria estat la dispersió de recursos que genera una intensa activitat intel·lectual com la seva: a part de la coneguda —i reconeguda— tasca de traductor (Brecht, Rilke, Trakl, Ausländer, Kandinsky, etc.), d'home de teatre (actualment, Formosa és assessor del Teatre Nacional) o d'entusiasta i anònim col·laborador en projectes culturals no oficials, cal afegir el callat —però important— exercici d'un positiu “*mestratge*” sobre tants i tant diversos escriptors, en la línia que ell mateix va definir que consistia aquest ofici: “*ser mestre és no pretendre crear escola, / no donar res com a definitiu, / ni deixar-se guiar per una sola / idea...*”, en la magnífica elegia que va dedicar a Fabià Puigserver.

El rèpte, doncs, és continuar. Prosseguir l'ofici de viure, l'ofici d'escriure: “*la vida recomença més enllà de tota esperança perduda*”. Car es tracta de no ofegar aquell alè de vida que ens pot donar, encara, la poesia. “*Algú ha remenat el braser després d'afegir terregada. Aflora el caliu.*”

Aquests set poemes —en realitat nou si tenim en compte que un d'ells, “*Tres poemes desolats*”, és un tríptic— que ara es lliuren als lectors de la

1. Feliu Formosa, *Darrere el vidre*. (Poesia 1972 – 2002). Barcelona: Edicions 62 / Empúries, 2004.

*Revista d'Igualada*, són un clar reflex del Formosa “de després” de *Darrere el vidre*. Si ens hi fixem, ens adonarem que els poemes reflexionen sobre la vida just en el límit (aparent) de la vida. Es tracta, sembla, d’anar “deixant versos enrere / tot esperant el que m’espera”. Llegim-los atentament.

“Tres poemes desolats” és un tríptic dedicat a l’actor (i amic) Josep Maria Casanovas, la mort del qual va sorprendre i corprendre Formosa estant a Praga en un congrés de poesia: amb aquest actor, el poeta havia muntat una gran quantitat d’espectacles i recitals, i la seva desaparició li va significar un cop molt dur, un replantejar-se el sentit mateix de l’existència: la sensació d’estar de més en el món, mentre “els ulls segueixen / buscant algun consol”. Un altre poema és dedicat a Anna Murià, que fins a la seva mort va ser senyera moral i intel·lectual per a molts, especialment per la seva ferma voluntat de vèncer l’infinit dolor d’haver perdut Bartra i sobreviure a “l’aparent desgana de viure, / el pretès desig d’extingir-te”. “Decadència” és un poema encapçalat per un fragment de la “Carta de lord Chandos a Francis Bacon” d’Hugo von Hofmannsthal (1902), un text capital en la cultura europea on l’autor reflexiona sobre la impossibilitat que el llenguatge pugui expressar res més que la seva mateixa dificultat per dir-se; es tracta d’un dels textos fundacionals de la modernitat occidental, i va significar un gir intel·lectual semblant al que va representar en el seu temps Copèrnic. Doncs bé, Formosa ens dóna aquesta pista per poder situar la lucidesa amarga del seu poema, que és una meditació moral: “Generar? Destruir? / On és la diferència?” —conclou entre la ironia i el desesper. Com un clam, “Alguna veu” és un homenatge a la poeta argentina Alejandra Pizarnik, que va viure massa de pressa el seu temps i massa a poc a poc la dificultat per habitar-lo. “Ayúdenme a no pedir ayuda”, va escriure poc abans del seu suïcidi.

Els textos que ara es presenten, ho sabem, són un tast de la nova poesia que Formosa està escrivint. Cap dels elements que han configurat

la seva obra anterior no deixa de ser-hi present. Però també és cert que la mirada del poeta ara travessa el biaix de llums crepusculars, i ho fa amb la lucidesa moral i la desesperança de qui se sap sol en el camí. Per això “el poema suplica / des d’una llunyania”.

**ANTONI CLAPÉS** (Sabadell, 1948) és poeta, crític i editor de poesia. Ha publicat una dotzena de llibres, entre els quals *in nuce* (Barcelona: Proa, 2000) i *Destret* (Vic: Emboscall, 2003).

### **EL PROBLEMA ÉS SEMPRE**

El problema és sempre  
no mitificar  
ni la pròpia tasca  
ni el tema buscat.  
Aquesta és la clau del  
producte acabat  
que vols obtenir  
perquè hi pugui haver  
qui te'l mitifiqui  
com ho has desitjat.

### **ALGUNA VEU**

*Ayúdame a no pedir ayuda*  
ALEJANDRA PIZARNIK

Criatura rimbaldiana  
entre el balbuç i el llampec,  
entre l'alba i el silenci,  
entre solitud i anhels.

Com qui vol posar-te a prova  
i guardar-se de sorprendre't ,  
són incomputables les formes  
en què es presenta la mort.

### **DESPULLAMENT**

Cap a la fi d'una recerca  
que vol deixar la porta oberta,  
hi ha algun indici de claror  
per projectar-lo no sé on.

I vaig deixant versos enrere  
tot esperant el que m'espera.

**TRES POEMES DESOLATS**

*Recordant Josep Maria Casanovas*

1

Tinc la impressió constant  
que hi sobro,  
que hi sóc de més  
enmig dels morts en qui continuo  
tenint fe i els vius capaços  
de fer-me perdre-la.

L'agitació a què em sotmeto  
no em salvarà, però  
tampoc no puc pas dir que tinc  
cap altra cosa on refugiar-me.

2

Les coses no m'acaben de convèncer,  
la llengua no m'acaba de quadrar.  
No acabo de comprendre que tendim  
fins a tal punt a la desconfiança  
i a l'entotsolament.

No acabo de saber  
qui som.

3

Tot plegat una única agressió  
total  
    pertot  
        i més  
                arreu  
inscripcions obsessives  
en inútils parets,  
record d'amables penombres  
perdudes.

(La llum calcina.)

És un temps que amb el temps  
es va fent més hostil.  
Els ulls segueixen  
buscant algun consol.

### **DECADÈNCIA**

*A la boca se'm fa mentida allò que encara  
semblava veritat en els meus pensaments.*

HUGO VON HOFMANNSTHAL

Amb falses disciplines  
tapem la decadència.

Aflora la mentida  
com a única defensa.

Recorrem a preteses  
necessitats o inèrcies

sense poder evitar  
de perseguir evidències.

Allò que ens queda a dintre,  
què ens ho farà transmetre?

Generar? Destruir?  
On és la diferència?

### **MEMÒRIA D'ANNA MURIÀ**

Al fons de tu, molt amagada,  
alguna cosa desmentia  
l'aparent desgana de viure,  
el pretès desig d'extingir-te.

Ho podíem endevinar  
a través dels teus llargs silencis.

### **DE NOU, EL POEMA**

El poema no conta  
ni compta. Sovint canta  
des de la tímidesa,  
de vegades esclata  
en un plany necessari,  
de vegades naufraga  
en oceans de dubte.

El poema suplica  
des d'una llunyania.